

Remissyttrande

Diarienummer LI2025/02064

2026-03-03

Landsbygds- och infrastrukturdepartementetli.remissvar@regeringskansliet.seli.fjr@regeringskansliet.se**Yttrande över vissa redovisade regeringsuppdrag om säl och skarv**

Sveriges Jordägareförbund (härefter Förbundet) har inbjudits att yttra sig över yttrande över vissa redovisade regeringsuppdrag om säl och skarv, diarienummer LI2025/02064.

Ståndpunkter

Sveriges Jordägareförbund välkomnar att regeringen tydliggjort att förvaltningen av säl och skarv ska integreras i havsmiljöarbetet och att populationsbegränsande åtgärder uttryckligen efterfrågas. Det är en nödvändig inriktning.

Under de senaste decennierna har flera kustnära fiskbestånd utvecklats svagt eller negativt samtidigt som säl- och skarvpopulationerna vuxit kraftigt i stora delar av landet. Förbundet vill understryka att dessa parallella utvecklingslinjer inte kan hanteras isolerat från varandra. En ekosystembaserad förvaltning innebär att även predationstrycket måste kunna regleras när det riskerar att motverka återhämtningen av känsliga fiskbestånd.

Förbundet anser att remissens kärnfråga inte är om jakt är möjlig, utan om regelverket utformas så att åtgärderna faktiskt får effekt.

Tre principer bör vara vägledande:

1. Åtgärderna ska leda till minskade skador i praktiken.
 2. Regelverket ska vara enkelt att tillämpa.
 3. Tillämpningen ska vara likvärdig över landet.
- Förbundet bifaller förslaget om ett system för regionaliserad förvaltning av de tre sälarterna, förutsatt att beslut fattas med hänsyn till arternas biologiska utbredningsområden och i samverkan med berörda län samt att den prioriterade målbilden i systemet är minskade skador orsakade av säl.
 - Förbundet bifaller Naturvårdsverkets förslag om Naturvårdsverket ska ges möjligheten att överlämna till länsstyrelsen att besluta om skyddsjakt efter de tre sälarterna – förutsatt att länsstyrelsen inte behöver samråda med Havs- och vattenmyndigheten.

Särskilda kommentarer

HELCOM och det nationella handlingsutrymmet

I underlaget behandlas HELCOM:s rekommendationer som en central ram för förvaltningen. Förbundet vill tydliggöra att dessa rekommendationer saknar bindande rättsverkan i svensk rätt. De är politiska överenskommelser, inte direkt tillämpliga normer.

Det är därför avgörande att regeringen klargör att det är EU:s art- och habitatdirektiv som utgör den rättsligt bindande ramen och att gynnsam bevarandestatus (GYBS) är den avgörande referenspunkten.

Sverige har utrymme att anpassa förvaltningen efter nationella ekologiska och socioekonomiska förhållanden. En oklar rättslig signal riskerar annars att leda till en försiktighet i myndigheternas tillämpning som i praktiken omöjliggör de populationsbegränsningar som uppdraget syftar till.

Förbundet vill också framhålla att avsaknaden av formellt fastställda nationella referensvärden för gynnsam bevarandestatus inte bör användas som argument för att avstå från aktiva åtgärder. Förvaltning sker alltid under viss osäkerhet. Det centrala är att den är adaptiv och följs upp över tid.

Licensjaktens struktur – behov av nationell funktionalitet

Naturvårdsverket föreslår en regionaliserad modell för sälförvaltningen. Förbundet ser värdet av regional kunskap, men vill samtidigt lyfta fram de praktiska risker som följer av en långtgående uppdelning i länsvisa kvoter.

Sälpopulationerna i Östersjön och Västerhavet följer inte administrativa gränser. De rör sig över stora geografiska områden och utnyttjar habitat i flera län. En strikt länsvis kvotmodell riskerar därför att försvåra effektivt uttag där djuren faktiskt uppehåller sig, leda till att beslutade kvoter inte uppnås och minska flexibiliteten i förvaltningen.

Förbundet anser att licensjakt i första hand bör organiseras så att den möjliggör ett funktionellt uttag på populationsnivå, snarare än att knytas till administrativa indelningar. Däremot tillstyrker Förbundet att beslut om skyddsjakt kan delegeras till länsstyrelserna, eftersom skador uppstår lokalt och kräver snabba beslut. En sådan delegering måste dock kombineras med tydliga nationella riktlinjer och förenklade beslutsvägar. Det är viktigt att ta bort krav på rapportering eller genomförande som fördröjer handläggningen utan att tillföra reellt mervärde.

Författningsändringar – behov av kompletteringar

Förbundet anser att även vikaresäl omfattas av möjligheten till licensjakt. Det saknas sakliga skäl att behandla arten annorlunda i ett system som syftar till adaptiv bestandsreglering.

Vidare bör skyddsjakt kunna tillämpas inom fredningsområden för fisk för samtliga sälarter. Regelverket måste ge verktyg som motsvarar de faktiska ekologiska förhållandena.

Skyddsjakt på storskarv – behov av tydlig nationell likriktning

När det gäller storskarv delar Förbundet uppfattningen att nuvarande system i många fall är administrativt tungt och ojämnt tillämpat. Skillnader i länsstyrelsernas praxis skapar oförutsebarhet för berörda aktörer, olikvärdiga villkor mellan regioner samt minskad effektivitet i åtgärderna.

Skyddsjakt på enskilda initiativ för att skydda fisk bör ha en enhetlig jakttid och omfatta över hela landet. Ett förenklat system minskar administrationen och ökar sannolikheten att åtgärder vidtas i tid.

Sälskyddsområden och Natura 2000

Förbundet konstaterar att vissa länsstyrelser redovisningar präglas av en mycket restriktiv tolkning av uppdraget. Regeringens uppdrag syftar till att pröva möjligheterna till lättnader där skydd inte längre är nödvändigt för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus. Att i huvudsak föreslå informationsinsatser eller ytterligare utredningar innebär inte att uppdragets kärna uppfylls.

Natura 2000-områden innebär inte ett generellt jaktförbud. Art- och habitatdirektivet medger uttryckligen att arter kan vara jaktbara under förutsättning att gynnsam bevarandestatus inte äventyras. Det är livsmiljön som är föremål för skydd, inte ett absolut skydd mot förvaltning.

Förbundet anser att administrativa processer inte får ges företräde framför uppdragets syfte. Inventeringar ska inte försvåra jakten och eventuellt osäkerhet i förvaltningen ska mötas med adaptiv förvaltning, inte passivitet.

Ekologisk bärförmåga och populationshälsa

Det är viktigt att förvaltningen inte baseras på försiktighetsprinciper och rädsla att de berörda arterna inte skulle vara säkrade en livskraftig population. Avseende säl och skarv så har populationerna lokalt nått sådana tätheter att det påverkar individerna och övrigt ekosystem negativt.

En aktiv förvaltning ska ses över tid och säkra biologiska trender. Det är viktigt att ta hänsyn till arternas historik och utmaningar i den nuvarande förvaltningen och inte ha en inneboende rädsla för att en art under kortare period lokalt skulle minska i antal. Vi har tydliga data och trender på att samtliga arter utredningen omfattar har en stark förmåga att öka i antal och det finns ett större behov av att begränsa arternas utveckling framför att vidta åtgärder som leder till att öka bestånden.

Därmed krävs en mer generös och aktiv förvaltning och en förmåga att se arternas utveckling sammantaget över större områden, inte endast nationell nivå, samt under längre tidsperioder.

Handel med sälprodukter

Ett långsiktigt hållbart förvaltningssystem måste också beakta incitament som leder till intresse att delta i förvaltningen och bistå dess målsättningar.

EU:s handelsförbud för sälprodukter påverkar möjligheterna att skapa ekonomisk drivkraft och därmed intresse för jakt. En översyn av regelverket måste därför prioriteras, då en fungerande avsättning kommer att öka deltagandet i jakt, stärka kustområdets ekonomi och öka intresset för samt förbättra acceptansen för förvaltningsåtgärder.

Behov av förenkling och rättssäkerhet

En återkommande brist i nuvarande system är omfattande och svåröverskådlig administration.

Förbundet vill särskilt framhålla behovet av

- Digitala och tydliga kartunderlag för jaktbara områden,
- Enhetliga bedömningskriterier,
- Tidsfrister för handläggning,
- Förenklade ansökningsförfaranden.

När jägare avstår från jakt av rädsla för att begå formella fel, har regelverket förlorat sin funktion.

Avslutande bedömning

Förbundet anser att förslagen i huvudsak går i rätt riktning men att genomförandet måste präglas av tydlighet och handlingskraft.

Det avgörande är inte hur många regler som ändras, utan om predationstrycket minskar där det orsakar störst skada och att beslut fattas mer skyndsamt och likriktat.

Förvaltningen upplevs idag som oförutsebar och rättsosäker. Det måste ändras och bli bättre. Paralleller kan dras med utmaningar i den nationella förvaltningen av stora rovdjur. En adaptiv, ekosystembaserad och funktionell förvaltning kräver att administrativa hinder reduceras och att beslutsstrukturen ger verklig effekt i fält.

För Sveriges Jordägareförbund

Carl Kuylenstierna
Ordf. Viltbrukskommittén

Johan Varenius
Sakkunnig jordbruk & vilt

Sveriges Jordägareförbund representerar större privata markegendomarna i Sverige. Förbundets medlemmar skapar nytta för människor och miljö genom ett långsiktigt förvaltande av förnyelsebara naturresurser. Vi erbjuder ett helhetsperspektiv på modernt landsbygdsföretagande då medlemmar ofta bedriver lant-, skogs- och energiproduktion i större skala på samma fastighet. Genom stärkt landsbygdsföretagande och äganderätt vill vi utveckla näringslivet på den svenska landsbygden.